

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

**Sosiaalisen vahvistamisen toteutuminen Nuotta-
valmennuksessa työntekijöiden kokemana**

Selvitys Nuorisokeskus Anjalassa

Maiju Mikkonen

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

3 / 2015

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Maiju Mikkonen	Sivumäärä 31 ja 4 liitesivua
Työn nimi Sosiaalisen vahvistamisen toteutuminen Nuotta-valmennuksessa työntekijöiden kokemana – Selvitys nuorisokeskus Anjalassa	
Ohjaava opettaja Kristiina Hämäläinen	
Työn tilaaja ja työelämäohjaaja Nuorisokeskus Anjala, Pasi Hedman	
Tiivistelmä <p>Tämän opinnäytetyön tarkoitus on selvittää nuorisokeskusten Nuotta-koordinaattoreilta sekä Nuotta-valmennuksessa mukana olleilta ohjaajilta mitä on sosiaalinen vahvistaminen ja miten se toteutuu Nuotta-valmennuksessa. Tarkoitus on myös selvittää, mistä koordinaattorit ja ohjaajat havaitsevat, että nuori on sosiaalisesti vahvistunut. Työn tilaaja on Nuorisokeskus Anjala. Työn tavoite on tuottaa tilaajalle materiaalia keskuksessa järjestettävästä Nuotta-valmennuksesta ja sen toimivuudesta sekä tuoda ilmi kehittämistarpeita. Työn tavoite on myös tuoda uutta tietoa ammattialalle, sillä nuorten sosiaalisesta vahvistumisesta ja Nuotta-valmennuksesta on tehty vain vähän tutkimusta.</p> <p>Aineistoa tätä opinnäytetyötä varten kerättiin syksyllä 2014. Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin kyselyä. Kyselyt suoritettiin Anjalan Nuotta-valmennuksessa vuoden 2014 aikana käyneille ryhmien mukana olleille ohjaajille. Vastauksia kertyi 16 kappaletta. Vastauksia kerättiin myös Nuotta-koordinaattoreilta syksyn 2014 koordinaattoreiden kehittämispäivillä. Yhdeksästä koordinaattorista tavoitettiin kuusi. Vastausten analysoinnissa käytettiin teemoittelua.</p> <p>Koordinaattoreiden ja mukana olleiden ohjaajien vastaukset sosiaalisesta vahvistamisesta ovat melko yhteneväiset. Nuoren itseluottamuksen, sosiaalisten taitojen ja elämänhallinnan tukemisen näkökulmat nousivat vastauksista vahvasti esille. Nuotta-valmennus koettiin toimivana työmuotona nuoren sosiaalisessa vahvistamisessa. Jakson monipuolisten toimintamuotojen nähtiin tarjoavan nuorille mahdollisuuksia itsensä ylittämiseen ja itsetunnon kasvuun. Työskentely jakson aikana erilaisissa ryhmissä paransi nuorten sosiaalisia taitoja. Nuorisokeskus Anjalan Nuotta-valmennus nähtiin erittäin toimivana. Ohjaajien avoimesti nuoriin suhtautuvan ohjausoteen koettiin olevan tärkeässä roolissa. Sosiaalisen vahvistumisen vastaajat huomasivat nuoren ulkoisen olemuksen kohentumisessa, esimerkiksi suurempana ryhtinä ja hymynä. Nuori myös alkoi ottaa vastuuta elämästään ja suunnitella tulevaisuuttaan. Usein myös sosiaaliset taidot paranivat.</p> <p>Tämä työ tarjoaa sosiaaliselle vahvistamiselle kokemuseräisen määritelmän. Sosiaalisen vahvistamisen nähtiin olevan nuoren kasvun tukemista itsetunnon, elämänhallinnan ja sosiaalisten taitojen vahvistamisen näkökulmasta. Nuotta-valmennus koettiin toimivana osana nuorten palvelukokonaisuutta ja sosiaalisen vahvistamisen mahdollistajana. Nuorisokeskus Anjalalle työ nostaa esiin Nuotta-valmennuksen toimivia puolia, sekä alueita, joihin tulee kiinnittää huomiota. Valmennuksessa nähtiin toimivina asioina toiminta erilaisissa ryhmissä, monipuoliset ohjelmat sekä ohjaajien hyvä työote. Valmennuksella on myös tärkeää huomioida, että ohjelma on kyseiselle ryhmälle oikean tasoinen, sekä varmistaa, että aikaa keskustelulle ja reflektiolle on tarpeeksi. Mukana olevien ohjaajien ja nuorten luottamussuhteen syventämiseksi olisi myös hyvä tukea ryhmän iltahjelmaa tarjoamalla sinne esimerkiksi materiaalia tueksi reflektioon.</p>	
Asiasanat nuoret, nuorisotyö, sosiaalinen vahvistaminen, Nuotta-valmennus	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
The Degree Programme in Civic Activities and Youth Work

ABSTRACT

Author Maiju Mikkonen	Number of Pages 31 and 4 attachments
Title Nuotta-training in social empowerment by employers – A report in Youth Centre Anjala	
Supervisor Kristiina Hämäläinen	
Subscriber and/or Mentor Youth Centre Anjala, Pasi Hedman	
<p>Abstract</p> <p>The aim for this thesis is to find out, from Nuotta-coordinators and instructors involved in Nuotta-training, what does empowerment mean and how does it actualize in Nuotta-training. The aim is also to find out how the coordinators and the instructors notice that the young are socially strengthened. The subscriber for this thesis is Youth Centre Anjala. The goal of this thesis is to produce material for the subscriber about the Nuotta-training organized in the Centre and reveal potential areas of development. The aim is also to produce new material for this field, because there hasn't been lots of studies about empowerment and Nuotta-training.</p> <p>The material for this thesis was collected in the autumn of 2014. The method used was inquiry. Inquiries were performed to the instructors in Youth Centre Anjala's Nuotta-training over the year 2014. From those, 16 answers were gathered. An inquiry was also held to Nuotta-coordinators. It was done in the autumn during coordinators development days.</p> <p>The views of the coordinators and the involved instructors about empowerment are quite similar. The inquiry points out clearly, that self-confidence, social skills and life management are the most important things to concentrate on. Nuotta-training was perceived to be a functional form of work in social empowerment. The diverse activities were seen to offer youth possibilities to outdo themselves and to increase their self-esteem. Working in different groups during the training improved the social skills. Youth Centre Anjala's Nuotta-training was seen to be very functional. The Nuotta-leader's open minded attitude towards youth played an important role. Social strengthening was mostly seen as an external change in the youth, for example in the posture and a smile in the face. Youth also started to take responsibility of their lives and plan the future. Social skills also improved.</p> <p>This thesis offers an experience-based definition to social empowerment. Social empowerment was seen to be supporting the youth's growth by the views of self-esteem, life management and social skills. Nuotta-training was experienced as enabling social empowerment and as a functional part of youth services. For Youth Centre Anjala this thesis points out practical sides of the training and also things to pay attention to. Working in different groups, diverse activities and Nuotta-leader's way to lead the group were seen to play important role in the training. It is also important to pay attention to the program being on the right level for the group and that there is enough time for conversation and reflection. To strengthen trust between the instructors and the youth it would be useful to support groups evening program by providing some material for supporting group's reflection.</p>	
Keywords youth, youth work, empowerment, Nuotta-training	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 SOSIAALINEN VAHVISTAMINEN	7
2.1 Nuorten yhteiskuntatakuu	8
2.2 Suomen nuorisokeskukset	10
2.3 Nuotta-valmennus	12
2.4 Nuorisokeskus Anjala ja Nuotta-valmennus	14
3 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	16
3.1 Työn tarkoitus ja tavoite	16
3.2 Aineiston keruu	18
3.3 Aineiston analyysi	19
3.4 Tulokset ja tulosten tarkastelu	20
3.4.1 Mistä sosiaalisen vahvistumisen voi havaita	20
3.4.2 Mitä on sosiaalinen vahvistaminen	22
3.4.3 Miten sosiaalinen vahvistaminen toteutuu Nuotta-valmennuksessa	24
4 JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITTÄMISEHDOTUKSIA	30
LÄHTEET	34
LIITTEET	37

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tarkoitus on selvittää, mitä on sosiaalinen vahvistaminen ja mitkä tekijät Nuotta-valmennuksessa tukevat nuoren sosiaalista vahvistamista. Lisäksi on tarkoitus selvittää, mistä voi havaita, että nuori on sosiaalisesti vahvistunut. Sosiaalisella vahvistamisella tarkoitetaan nuoren kasvun ja elämänhallinnan tukemista. Sosiaalinen vahvistuminen on henkilön oma, eli subjektiivinen kokemus. Nuotta-valmennus on osa sosiaalisen vahvistamisen palvelukokonaisuutta yhdessä etsivän nuorisotyön ja työpajojen kanssa. Tarkoitus on selvittää sosiaalisen vahvistamisen ja vahvistumisen näkemystä alalla nuorten parissa toimivien työntekijöiden näkökulmasta. Sosiaalinen vahvistaminen on käsitteenä uusi, eikä sitä ole määritelty vielä kovin tarkasti. Tämä opinnäytetyö myös tukee sosiaalisen vahvistamisen termin määrittelemistä.

Nykyisen nuorisolain mukaan sosiaalinen vahvistaminen tarkoittaa nuorten syrjäytymisen ehkäisemistä ja elämäntaitojen parantamista (Nuorisolaki 2006, 2§). Opinnäytetyön aihe on ajankohtainen, sillä sosiaaliselle vahvistamiselle on tarvetta. Vuonna 2010 Suomessa oli kaikista 15–29 vuotiaista nuorista syrjäytyneitä 51 000, eli noin 5 %. Syrjäytyneeksi nuoreksi luokitellaan sellaiset nuoret, joilla ei ole peruskoulun lisäksi muuta koulutusta, eivätkä he ole saaneet jatko-opiskelu- tai työpaikkaa. (Myrskylä 2012, 1-2.) Tilanne ei ole viiden vuoden aikana juurikaan muuttunut. Tammikuun 2015 lopussa alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli lähes 48 000. Alle 20-vuotiaista työttömänä oli 8 300. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2015, 6.) Nuorten syrjäytymisestä on kuitenkin huolestuttu ja nuorten yhteiskuntatakuu tarjoaa nuorille mahdollisuuksia kiinnittyä yhteiskuntaan.

Opinnäytetyön tilaaja on Nuorisokeskus Anjala. Nuorisokeskus Anjala on yksi Suomen nuorisokeskuksista, jossa toteutetaan nuorten arjenhallintaa tukevaa Nuotta-valmennusta. Tämän opinnäytetyön tavoite on nostaa esiin Nuorisokeskus Anjalan Nuotta-valmennuksen toimivia elementtejä. Tavoite on myös tuoda ilmi asioita, joihin valmennusjaksolla tulee erityisesti kiinnittää huomiota parhaan lopputuloksen takaamiseksi.

Opinnäytetyön aineisto kerättiin syksyllä 2014. Aineistonkeruumenetelmäksi valikoitui kysely, joka suoritettiin sekä paperisesti että sähköisesti. Aineistoa kerättiin nuorisokeskusten Nuotta-koordinaattoreilta sekä kuluvan vuoden aikana Nuorisokeskus Anjalassa Nuotta-valmennuksessa käyneiltä ryhmien mukana olleilta ohjaajilta. Mukana olleiden ohjaajien ja Nuotta-koordinaattoreiden näkemyksiä vertaillaan keskenään, jotta saadaan tietoa siitä, onko näkemyksissä eroa. Aineisto tarjoaa kokemuseräisen määritelmän sosiaaliselle vahvistamiselle.

2 SOSIAALINEN VAHVISTAMINEN

Tässä opinnäytetyössä syrjäytyminen ja sosiaalinen vahvistaminen ovat keskeisiä käsitteitä. Syrjäytymisellä voidaan yleisesti tarkoittaa ihmisen ajautumista yhteiskunnan ulkopuolelle tai yleisesti sopivana pidetyn elämäntavan tai elintason ulkopuolelle. Syrjäytynyt nuori ei ole esimerkiksi saanut jatkokoulutuspaikkaa ja on työtön. Yleensä syrjäytymiseen vaikuttaa huono-osaisuuden kasaantuminen samoille henkilöille. (Suutarinen & Törmäkangas 2012, 71.) Syrjäytyminen voi joissain tapauksissa olla myös ihmisen oma valinta.

Syrjäytymisen käsitteeseen linkittyy myös osallisuuden käsite. Osallisuuteen liittyy ajatus osallisuudesta johonkin tai toisaalta osattomuus jostakin. Esimerkiksi koulutus voi tarjota nuorelle osallisuutta, kokemuksen tunteen ryhmään kuulumisesta. Koulutuksen aloittaminen ei kuitenkaan tarkoita, että siihen olisi kiinnittäydytty, yksi kymmenestä nuoresta keskeyttää ammatillisen toisen asteen koulutuksen. Osallisuuden nähdään tarkoittavan oman elämän hallintaa ja kykyä selviytyä arjessa ja lähiyhteisössä. Osallisuuden voidaan katsoa olevan syrjäytymisen vastakohta. (Komonen 2008, 430–431.)

Syrjäytymisen ehkäisyn käsite on korvattu sosiaalisen vahvistamisen käsitteellä, sillä syrjäytymisellä on sanana negatiivinen kaiku. (Aaltonen 2009, 26–29.) Syrjäytymisestä ja syrjäytymisen ehkäisemisestä puhutaan kuitenkin edelleen yleisesti ja sosiaalinen vahvistaminen ei terminä ole vielä kovinkaan tunnettu. Sosiaalinen vahvistaminen on ihmisen kasvun tukemista ja osallisuuden lisäämistä erilaisilla tavoilla. Sosi-

aallinen vahvistaminen on kohdennettua toimintaa, joka keskittyy nuoriin, jotka ovat syrjäytymisen riskiryhmässä. Tavoitteena on parantaa nuoren elämäntilannetta ja saada nuori aktiiviseksi kansalaiseksi. Ohjaaja tai kasvattaja pyrkii tarjoamaan nuorelle kokemuksia, jotka vahvistavat tämän itsetuntoa, sosiaalisia taitoja ja arjenhallintakykyjä. Sanalla sosiaalinen voidaan katsoa olevan kolme päämerkitystä. Yksi on yhteiskuntaa koskeva, toinen yhteisöllistä vuorovaikutusta koskeva ja kolmas avun tarpeessa olevan ihmisen auttamista koskeva. (Hämäläinen 2007, 171.)

Sosiaaliseen vahvistamiseen liittyy sen vaikutuksia ilmi tuova käsite sosiaalinen vahvistuminen. Sosiaalinen vahvistuminen on nuoren oma kokemus voimaantumisesta ja itseluottamuksen kasvusta. Oma elämä alkaa kiinnostaa ja tunne siitä, että pystyy itse vaikuttamaan omaan elämäänsä, voimistuu.

Sosiaalisen vahvistamisen käsite esiintyy yleisesti, kun on kyse lasten ja nuorten kasvusta. Sosiaalisesta vahvistamisesta puhutaan esimerkiksi Nuorisolaissa. Nuorisolaki ohjaa lasten ja nuorten kasvun tukemista. Nuorisolain tavoite on parantaa lasten ja nuorten kasvu- ja elinoloja, sekä turvata heidän kasvua ja itsenäistymistä. Laila on tarkoitus myös edistää nuoren sosiaalista vahvistamista, sekä aktiivista kansalaisuutta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012, 4-18.) Nuorisolaissa nuorella tarkoitetaan henkilöä, joka on alle 29-vuotias (Nuorisolaki 2006, 2§). Sosiaalista vahvistamista sivutaan myös Opetus- ja kulttuuriministeriön Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelmassa, jossa määritellään kuntien ja läänien suuntaviivat sekä nuorisopolitiikan valtakunnalliset tavoitteet. Nuorisolaissa on säädetty, että valtioneuvosto hyväksyy nuorisopolitiikan kehittämisohjelman joka neljäs vuosi. (Aaltonen 2009, 56.) Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelmassa tähdätään siihen, että lapsilla ja nuorilla olisi yhtäläiset mahdollisuudet koulutuksessa ja työmarkkinoilla. Tarkoitus on myös edistää lasten ja nuorten aktiivista kansalaisuutta ja sosiaalista osallisuutta. Arjenhallinta on keskeinen käsite ja se tarkoittaa vastuunottoa omasta elämästä, taloudesta ja henkisestä hyvinvoinnista. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012, 4-18.)

2.1 Nuorten yhteiskuntatakuu

Nuorten sosiaaliseen vahvistamiseen liittyy läheisesti nuorten yhteiskuntatakuu. Nuorten ajautumisesta opiskelun ja työelämän ulkopuolelle on huolestuttu ja nuorten yhteiskuntatakuu on laadittu syrjäytymisen ennaltaehkäisemiseksi. Nuorisotakuu käynnistyi vuonna 2013. Se takaa viimeistään kolmen kuukauden kuluttua työttömäksi jäämisestä jokaiselle alle 25-vuotiaalle ja alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle opiskelu, harjoittelu, työpaja, työ- tai kuntoutuspaikan. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012, 4-18.) Nuorisotakuu on käynnistynyt melko hyvin. Ensimmäisen vuotensa aikana nuorisotakuu on saanut kiinnitettyä huomion nuorten tilanteeseen yhteiskunnassamme. Nuorisotakuun toteuttamiseen on tartuttu monella paikkakunnalla, mutta kehitettävää on vielä paikallistasolla. Nuoret esimerkiksi kaipaavat nuorisotakuusta enemmän konkreettista tietoa. (Palola 2014, 3.) Tästä on hyvä esimerkki opiskelunsa keskeyttänyt, kotiin kolmeksi vuodeksi jäänyt parikymppinen nuori, joka oli aluksi raihottomana pari kuukautta, koska ei osannut hakeutua sosiaalitoimistoon. Ja vasta vuoden päästä hän huomasi itse hakea tapaamista nuorisoaseman työntekijälle, joka ohjasikin hänet palvelujen piiriin. (Sarpola 2015.)

Tässä opinnäytetyössä selvityksen kohteena oleva Nuotta-valmennus kuuluu nuorten sosiaalisen vahvistamisen palvelukokonaisuuteen yhdessä työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön kanssa. Nuotta-valmennus on suunnattu etsivän nuorisotyön ja työpajojen ryhmille ja tässä työssä on haastateltu näiden toimintamuotojen työntekijöitä nuorisokeskusten Nuotta-koordinaattoreiden lisäksi.

Nuorten työpajatoiminnan juuret ovat 1980-luvulla. Toimintaa on ollut jo pitemmän aikaa ja se on vakiintunutta. Työpajat tukevat nuorten yksilöllistä kasvua yhteisöllisessä ympäristössä. Työpajapedagogiikan elementtejä ovat kohtaaminen, vuorovaikutus, dialogisuus, yhteisöllisyys, osallisuus, toimijuus, minäpystyvyys, voimaantuminen ja elämänhallinta. (Valtakunnallinen työpajayhdistys 2014, 1.) Nuorten työpajatoiminnan tavoitteena on vähentää nuorisotyöttömyyttä (Aaltonen 2009, 29). Nuorten työpajatoiminta on moniammatillista toimintaa. Nuori saa pajoilla koordinoitusti monialaisia palveluita. Työpajatoiminta ohjaa nuorta työelämään motivoimalla nuorta ottamaan vastuuta elämästään ja suunnittelemaan omaa tulevaisuuttaan. (emt, 113-114.) Kasvatuksellisuuteen liittyvät asiat työvalmennuksessa ovat korostuneet ja rinnalle on syntynyt yksilövalmennus (Komonen 2008, 429).

Vuonna 2008 käynnistyi kunnissa Opetus- ja kulttuuriministeriön tukemana etsivä nuorisotyö. Etsivän työn tarkoituksena on tavoittaa nuori, joka on tuen tarpeessa. Nuorta autetaan hänen itsenäistymisessä ja kasvussaan, sekä ohjataan koulutuksen ja työmarkkinoiden piiriin. On tavoitteena, että nuori kohdataan aidosti ja kaikki tapahtuu nuoren ehdoilla. (Valtakunnallinen työpajayhdistys 2014, 1.) Etsivä nuorisotyö täydentää olemassa olevia nuorten palveluita. Etsivän nuorisotyön tehtävä on tiedottaa nuoria näistä käytettävissä olevista palveluista sekä tiedottaa toimijoita nuorten tarpeista. (Huhtajärvi 2008, 446.) Etsivän nuorisotyön järjestämisvastuu on kunnilla. Etsivää nuorisotyötä tekevällä nuorisotyöntekijällä on oltava riittävä koulutus ja kokemus nuorten kanssa tehtävästä työstä. (Nuorisolaki 2006, 7 b §.) Etsivän nuorisotyön rahoitus valtakunnallisesti on puolitoistakertaistunut vuosien 2008–2013 aikana (Häggman 2013, 8).

2.2 Suomen nuorisokeskukset

Tämän opinnäytetyön tilaaja on Nuorisokeskus Anjala, joka on yksi Suomen kymmenestä nuorisokeskuksesta. Keskukset ovat hajaantuneet ympäri Suomea ja pohjoisin on Inarissa sijaitseva Vasatokka. Helsingissä sijaitsee lisäksi Hostel Suomenlinna, joka on keskusten yhteinen toimipiste ja toimii pääkaupunkiseudulla nuorisokeskusten näyteikkunana. Valtakunnallisilla nuorisokeskuksilla on yhteiskunnallinen ja yleishyödyllinen tehtävä tukea lasten ja nuorten hyvää elämää. Nuorisokeskusten toiminnasta säädetään nuorisolaissa ja -asetuksessa. (Suomen nuorisokeskusyhdistys ry 2011.) Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelmassa mainitaan myös nuorisokeskukset tärkeinä nuorisotyön kehittämiskeskuksina seikkailu- ja elämyspedagogiikan näkökulmasta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012, 4-18.)

Nuorisokeskukset tekevät monipuolista lapsi- ja nuorisotyötä. Nuorisotyö on kasvatustyötä. Nuorisolaissa on määritelty nuorisotyön tarkoituksiksi nuorten kasvun ja itsenäistymisen tukemisen lisäksi edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja sosiaalista vahvistamista. Tavoite on myös edistää sukupolvien välistä vuorovaikutusta. (Aaltonen 2009, 26–27.) Kasvatuksen ja nuorisotyön erityisosaaminen nuorisokeskuksissa tukee nuorten kasvua, osallisuutta ja kehitystä sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Keskukset palvelevat lähialueen nuorien lisäksi myös muualta

Suomesta tulevia nuoria. Nuorisokeskuksissa tehdään myös kansainvälistä työtä. Nuorisokeskukset tarjoavat turvallisen, elämyksellisen ja kehittävän toimintaympäristön. Nuorisokeskukset tarjoavat myös kasvatus- ja nuorisoalan toimijoille palveluja. (Suomen nuorisokeskusyhdistys ry 2011.) Keskukset toimivat myös nuorisotyön kehittämiskeskuksina (Aaltonen 2009, 93–95).

Suomen nuorisokeskukset vuonna 2015. (Suomen nuorisokeskusyhdistys ry. 2015)

Nuorisokeskusten ohjelmissa painottuu elämyspedagogiikka ja seikkailukasvatus, liikunta sekä kädentaidot. Jokaisella keskuksella on omat erityispiirteensä ja vahvuutensa. Työn tilaaja, Nuorisokeskus Anjala, korostaa ohjelmissaan historian ja kulttuurin merkitystä. Tämä tulee keskuksen sijoittumisesta historialliseen ympäristöön. Viereessä virtaa Kymijoki, jonka rannoilla on ollut asutusta jo kivikaudelta alkaen. Kymijoki on ollut myös aikoinaan raja-jokena Ruotsin ja Venäjän välillä. Toiminta itsessään ei ole kasvatuksellista, ellei siitä tehdä sellaista kasvatuksellisen ohjausotteen avulla. Esimerkiksi seikkailukasvatuksessa reflektointi on tärkeässä roolissa. Ilman kokemusten pohdiskelua toiminta on vain seikkailua. (Pulkamo 2008, 508.)

Valtio myöntää toiminta-avustusta valtakunnallisten nuorisokeskusten toimintaan. Suomen nuorisokeskusten toiminnasta vastaa, ja sitä rahoittaa veikkausvoittovaroin Opetus- ja kulttuuriministeriö. (Suomen nuorisokeskusyhdistys ry 2011.) Keskusten tulee olla toiminnaltaan yleishyödyllisiä. Nuorisokeskukset ovat voittoa tavoittelemattomia ja mahdollinen ylijäämä käytetään keskusten ja niiden palvelujen kehittämiseen. Keskukset tarjoavat alueellista, valtakunnallista ja kansainvälistä toimintaa. Leiri- ja luontokoulutoiminta ovat nuorisokeskusten perustoimintoja. Yhteistyö alueellisten ympäristökeskusten kanssa on kasvattanut keskusten roolia ympäristökasvattajina. Vuosittain nuorisokeskusten turvallisissa ympäristöissä järjestetään lähes 1000 leirikoulua. (Aaltonen 2009, 93–95)

2.3 Nuotta-valmennus

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan Nuotta-valmennuksessa Nuorisokeskus Anjassa mukana olleiden ohjaajien sekä Nuotta-valmennusta nuorisokeskuksissaan ohjaavien Nuotta-koordinaattoreiden näkemyksiä nuorten sosiaalisesta vahvistamisesta ja vahvistumisesta. Nuotta-valmennus toimii etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan lisäresurssina ja tukipalveluna. Nuorten työpajatoiminta, etsivä nuorisotyö ja Nuotta-valmennus muodostavat sosiaalisen vahvistamisen palvelujatkumon. Näiden palveluiden tavoitteena on saada nuori siirtymään työelämään tai opiskelemaan. (Valtakunnallinen työpajayhdistys 2014, 1.)

Palveluverkoston avulla pystytään hyödyntämään nuorisokeskusten työntekijöiden osaamista valmennuksessa olevien nuorten ja heidän omien ohjaajiensa tueksi. (Soanjärvi 2008, 155.)

Nuotta-valmennus on melko nuori palvelukokonaisuus. Se käynnistyi vuonna 2010. Nuotta-valmennusta toteutetaan yhdeksässä nuorisokeskuksessa. Valmennuksen tarkoituksena on mukana olevien ohjaajien ja nuorten palveluprosessin tukeminen. Nuotan tarkoitus on myös vahvistaa nuorten arjenhallintaa, sosiaalisia taitoja ja terveitä elämäntapoja. (Valtakunnallinen työpajayhdistys 2014, 1-2.) Nuotta-valmennus on ennaltaehkäisevää työtä, jossa tuetaan nuoren omien voimavarojen löytämistä ja elämäntaitojen kehittämistä sekä suunnitellaan tulevaisuutta. Valmennusjakson tavoite on tarjota nuorille uusia elämyksiä ja onnistumisen kokemuksia. Tavoite nuorten

saamiseksi mukaan yhteisölliseen toimintaan aktiivisiksi kansalaisiksi tulee nuorisolaista. (Suomen nuorisokeskusyhdistys ry 2011.)

Nuotta-valmennuksen kohderyhmänä ovat 13–28 -vuotiaat nuoret, jotka ovat syrjäytymisen riskiryhmässä, eli ovat vaarassa pudota tai ovat pudonneet koulutuksen tai työelämän ulkopuolelle. Nuotta-valmennus on ensisijaisesti suunnattu etsivän nuorisotyön ja työpajojen ryhmille, mutta valmennukseen voivat hakea myös muut kohderyhmän nuorten kanssa toimivat tahot. Tällaisia ovat esimerkiksi erilaiset nuorten sosiaalista vahvistamista tukevat hankkeet, sekä joustavan perusopetuksen JOPO-luokat. (emt 2011.)

Nuorten omat ohjaajat ovat mukana Nuotta-valmennusjaksolla. Tyypillisin valmennuksen kesto on 2-4 vuorokautta. Yleensä nuoret yöpyvät nuorisokeskuksessa mukana olevien ohjaajien kanssa. Nuorisokeskuksen ohjaaja on vastuussa jakson ohjelmasta, jolloin nuorten omat ohjaajat saavat mahdollisuuden tarkastella nuorta ulkopuolelta. Ohjelmissa hyödynnetään seikkailua ja toiminnallisia menetelmiä. Arkiympäristöstä irrottautuminen tarjoaa nuorille mahdollisuuden oppia itsestään uusia asioita. Ohjelmissa toimitaan usein pienryhmissä, mikä mahdollistaa sosiaalisten taitojen kehittämisen. (Valtakunnallinen työpajayhdistys 2014, 1-2.) Valmennusten sisällöt vaihtelevat keskuksittain toimintaympäristöjen ja erityisosaamisten mukaan. Valmennukset ovat joko päivä- tai intensiivivalmennuksia. Jaksot laaditaan ryhmän tarpeiden mukaisesti. Jaksot ovat toiminnallisia, osallistavia ja yhteisöllisiä, sekä nojaavat vapaaehtoisuuteen. (Suomen nuorisokeskusyhdistys ry 2011.) Nuotta-valmennuksen tärkeitä arvoja ovat elämyksellisyys, yhteisöllisyys, kohtaaminen, vuorovaikutus, vertaistuki ja voimaantuminen (Valtakunnallinen työpajayhdistys 2014, 5).

Nuotta-valmennusta ei ole vielä vakiinnutettu, vaan sen rahoitusta haetaan vuosittain. Nuotta-valmennusta varten saadaan erityisavustusta Opetus- ja kulttuuriministeriöltä 480 000 euroa vuodessa. Avustus jaetaan keskusten kesken ja se käytetään Nuotta-koordinaattoreiden palkkakuluihin ja Nuotta-valmennuksen toteuttamiseen. Valmennus on avustuksen vuoksi matkakuluja lukuun ottamatta maksuton etsivän nuorisotyön ja työpajojen nuorille. Muita kohderyhmään kuuluvilta tahoilta peritään omarahoitusosuus, joka on 20 euroa henkilöltä vuorokaudessa.

Nuotta-valmennuksen koetaan olevan hyvä tuki etsivälle nuorisotyölle ja työpajoille. Varsinkin etsivän nuorisotyön nuorille Nuotta-valmennus tarjoaa mahdollisuuden kokea kuuluvansa johonkin ryhmään. Etsivän nuorisotyön asiakkaat ovat usein koulutuksen ja työelämän ulkopuolelta, jolloin he eivät välttämättä kuulu minkään ryhmän jäseniksi. Lisäksi etsivä nuorisotyö on pitkälti yksilötyötä. Nuotta-valmennus mahdollistaa nuorille ryhmään kuulumisen ja siinä toimimisen harjoittelemista. (Puuronen 2014, 99–100) Valmennus mahdollistaa nuoren sosiaalisen vahvistumisen sosiaalisten tilanteiden ja yhteisöllisyyden kautta. Nuotta-valmennusta toivotaan kytkettävän osaksi työpajojen valmennusjaksoa. (Valtakunnallinen työpajayhdistys 2014, 9.)

2.4 Nuorisokeskus Anjala ja Nuotta-valmennus

Tämän työn tilaaja Nuorisokeskus Anjala sijaitsee Anjalassa, noin 25 kilometrin päässä Kouvolan ydinkeskustasta etelään. Nuorisokeskus sijaitsee historiallisessa Ankkapurhan ympäristössä Kymijoen rannalla. Alueella on useita vanhoja rakennuksia, kuten yli 200 vuotta vanha Anjalan kartano. Nuorisokeskus Anjalaa ylläpitää Ankkapurhan kulttuurisäätiö. Kulttuurisäätiön ensisijaisena tehtävänä on nuorisokeskustoiminnan ylläpitäminen ja toisena Ankkapurhan alueen kulttuuriperinnön vaaliminen.

Nuorisokeskus Anjalassa tehdään monipuolista lapsi- ja nuorisotyötä, kansainvälistä työtä, sekä tarjotaan palveluja myös aikuisryhmille. Nuorisokeskuksessa on 105 vuodepaikkaa ja se on avoinna ympäri vuoden. Nuorisokeskus Anjalan toiminnan arvopohjana on puhdas sydän, aito yhteispeli, vahva luonto ja oma maailma. Nuorisokeskus Anjala on julistautunut syrjinnästä vapaaksi alueeksi. Yleishyödyllisestä toiminnastaan Nuorisokeskus Anjala on saanut käyttöönsä Yhteiskunnallinen yritys -merkin käyttöoikeuden. (Nuorisokeskus Anjala) Yhteiskunnallinen yritys -merkin myöntää Suomalaisen työn liitto. Merkki kertoo siitä, että yritys rakentaa hyvinvointia suomalaisella työllä. (Suomalaisen Työn Liitto 2015.) Nuorisokeskus Anjalan ohjelmissa painottuvat seikkailukasvatus ja historia. Tavoitteena on kouluttajien ja opettajien työn tukeminen lasten ja nuorten parhaaksi. Sosiaalisen vahvistamisen näkökulma on yksi Anjalan peruseriaatteista. (Nuorisokeskus Anjala)

Nuorisokeskus Anjalassa järjestetään nuorten arjenhallintaa tukevaa Nuotta-valmennusta. Nuotta-valmennus käynnistyi Anjalassa vuonna 2010. Valmennusta on kehitetty vuosien varrella yhdessä paikallisten sidosryhmien, sekä Nuotta-koordinaattoreiden kanssa. Nuotta-valmennusten määrät ovat tasaisesti kasvaneet ja vuonna 2013 järjestettiin jo 43 valmennusta, joihin osallistui yhteensä 260 nuorta. (Nuorisokeskus Anjala 2014, 17–18.) Vuoden 2014 aikana Nuorisokeskus Anjalassa kävi Nuotta-valmennuksessa 177 nuorta. Valmennuksia järjestettiin yhteensä 27. Suurin osa ryhmistä, 63 prosenttia, oli etsivän nuorisotyön ja työpajojen ryhmiä. (Ankkapurhan kulttuurisäätiö 2015, 33–35.)

Pääosin Nuotta-valmennusta tarjotaan etsivän nuorisotyön ja työpajojen nuorille. Anjalassa myös esimerkiksi joustavan perusopetuksen JOPO-ryhmät käyvät Nuotta-valmennuksessa. Nuotta-valmennus on yleensä noin kahden ja puolen vuorokauden mittainen intensiivivalmennus ja ryhmä yöpyy nuorisokeskuksessa. Nuorten omat ohjaajat ovat mukana valmennuksilla sillä Anjalan Nuotta-valmennus on pitkälti suunnattu lähettävän tahon työn tukemiseksi. Lyhyen valmennusjakson aikana Nuotta-valmennuksen ohjaajat Anjalassa eivät ehdi tutustumaan nuoriin kunnolla, eivätkä välttämättä voi nähdä kaikkia valmennuksen vaikutuksia nuoriin. Uusi toimintaympäristö ja nuorten tarkkaileminen etäältä voi kuitenkin antaa lähettävälle taholle paljon uusia näkökulmia nuoriin ja helpottaa jatkossa heidän työtään nuorten kanssa. Nuorisokeskus Anjalassa Nuotta-valmennusta ohjaa Nuotta-koordinaattorin lisäksi Nuotta-tiimiin kuuluvat ohjaajat. (Nuorisokeskus Anjala 2014.)

Anjalan Nuotta-valmennuksessa pyritään ottamaan nuoret mukaan valmennuksen suunnitteluun. Ryhmät voivat rakentaa heille sopivan valmennuksen monipuolisten ohjelmavaihtoehtojen pohjalta. Nuotta-jaksolle voi valita eri teemoja, jolloin valmennuksessa panostetaan tiettyyn aihealueeseen. Teemoja on melonta, köysitoiminnot, retkeily, liikunta ja kädentaidot. Nuoret voivat valita jaksolle ohjelmaa myös eri teemoista. Jakso sisältää kiinteästi myös tietyt osuudet, jotka tukevat Nuotta-jakson tavoitteita nuorten yksilölliseen kohtaamiseen. Valmennuksen ensimmäiseen päivään kuuluvat tiimit tehtävät, jotka rikkovat jäätä ja saavat nuoret toimimaan erilaisissa ryhmissä. Jaksoon kuuluu myös oman elämän tarkasteluun keskittyvä osio, joka voi olla esimerkiksi Oma maailma –kartta, jossa nuori pohdiskelee asioita, joihin on elämässään tai itsessään tyytyväinen ja tyytymätön, sekä asettaa itselleen haasteen lähitu-

levaisuuteen. Nuorisokeskus Anjalan Nuotta-jaksolle kuuluu olennaisena osana myös yksilökeskustelut. Näiden keskustelujen tavoitteena on yhdessä nuoren sekä mukana olevan ohjaajan kanssa tarkastella kulunutta valmennusjaksoa sekä nostaa sieltä esiin hyviä hetkiä. Yksilökeskustelujen tarkoitus on tuoda esiin nuoren hyvää toimintaa ja antaa hänelle positiivista palautetta. Yksilökeskustelut antavat myös nuorelle mahdollisuuden kertoa häntä vaivaavista asioista. (emt 2014.)

Yksilöllisen tuen mahdollistamiseksi valmennusryhmien kooksi on rajattu 3-10 nuorta. Tätä isommat ryhmät pyritään jakamaan pienempiin ryhmiin valmennuksen ajaksi. Valmennuksen tavoite on luoda ilmapiiri, jossa nuoret voivat turvallisesti kokeilla omia rajojaan. (emt 2014.) Jälkitekävä on oleellinen osa Nuorisokeskus Anjalan Nuotta-jaksoa. Nuorisokeskus antaa mukana oleville ohjaajille materiaalia jakson jälkeisen reflektoinnin tueksi. On tärkeää, että Nuotta-jaksoa läpikäydään myös jälkeenpäin, jolloin jakso ja sen vaikutukset eivät unohdu, vaan onnistumisen kokemukset jäävät elämään.

3 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Tässä opinnäytetyössä kerättiin materiaalia siitä, mitä nuoren sosiaalinen vahvistaminen on, miten sosiaalinen vahvistaminen toteutuu Nuotta-valmennuksessa, sekä mistä nuoren sosiaalisen vahvistumisen voi havaita ulkoa päin. Materiaalia kerättiin nuorten parissa toimivilta tahoilta kyselyllä. Saadut vastaukset teemoiteltiin ja niitä vertailtiin keskenään. Materiaali kerättiin syksyn 2014 aikana ja tulokset analysoitiin alkuvuodesta 2015.

3.1 Työn tarkoitus ja tavoite

Tämän opinnäytetyön tarkoitus on selvittää, mitä sosiaalinen vahvistaminen on Nuorisokeskus Anjalassa vuoden 2014 aikana käyneiden valmennuksella mukana olleiden ohjaajien, sekä Nuotta-koordinaattoreiden mielestä. Tarkoitus on myös selvittää miten sosiaalinen vahvistaminen toteutuu Nuotta-valmennuksessa ja mitkä tekijät valmennusjaksolla mahdollistavat sosiaalisen vahvistamisen toteutumisen. Lisäksi

tarkoitus on kartoittaa, että mistä kyseiset vastaajat havaitsevat, että nuori on sosiaalisesti vahvistunut. Sosiaalinen vahvistuminen on henkilön oma kokemus, joten on mielenkiintoista tietää, miten alalla toimivat ohjaajat näkevät sen nuoresta ulospäin.

Tämän työn tavoite on tuottaa työn tilaajalle Nuorisokeskus Anjalalle materiaalia siitä, mitä sosiaalinen vahvistaminen on ja miten se toteutuu Anjalan Nuotta-valmennuksessa. Tämän työn tavoite on nostaa esiin konkreettista näyttöä keskuksessa tehtävän Nuotta-valmennuksen toimivuudesta ja vaikuttavuudesta. Työn tavoite on nostaa esiin, mitkä tekijät Nuotta-valmennuksessa mahdollistavat nuoren sosiaalista vahvistamista ja toisaalta tuoda myös ilmi kehittämisehdotuksia. Tavoite on kartoittaa sosiaalisen vahvistamisen näkökulmasta valmennusjakson toimivia osia, sekä kartoittaa kehittämistarpeita. Mukana olevilta ohjaajilta kerätään aina valmennusjakson jälkeen palautetta jakson toimivuudesta. Tämä opinnäytetyö keskittyy valmennukseen ja sen kehittämiseen kuitenkin sosiaalisen vahvistamisen näkökulmasta. Valtakunnallisesti tämän opinnäytetyön tavoite on tuoda uutta tietoa ammatilalle. Sosiaalisesta vahvistumisesta, sosiaalisesta vahvistamisesta ja Nuotta-valmennuksesta ei ole tehty juurikaan tutkimusta. Työ tuo mukanaan perusteluja esimerkiksi siihen, miksi Nuotta-valmennus on tärkeää ja miksi sen rahoituksen olisi hyvä jatkaa.

Nuotta-valmennuksesta on kerätty tietopohjaa tutkimalla sen hyötyä ja vaikuttavuutta. Raporttia on käytetty valmennusten kehittämisen tukena. (Pietikäinen 2012, 6-9.) Valtakunnallinen työpajayhdistys on tutkinut vuoden 2014 aikana Nuotta-valmennuksen vaikuttavuutta ja tehnyt tutkimuksen työpajavalmentajien ja etsivien kokemuksista Nuotta-valmennuksesta (Valtakunnallinen työpajayhdistys 2015). Henni Myllymäki on tutustunut eri nuorisokeskuksien Nuotta-malleihin ja nuorten näkemyksiin niistä opinnäytetyössään Nuottaamalla kohti vahvempaa arkea Nuorten kokemuksia Nuotta-valmennuksesta. Myllymäki tutustuu neljän eri nuorisokeskuksen, Marttisen, Piispalan, Oivangin ja Villa Elban, Nuotta-valmennuksiin. (Myllymäki 2012, 11–15.)

Nuorisokeskus Anjalan Nuotta-valmennuksesta ei ole tehty tutkimusta aiemmin. Jenna Söyring-Holmén on kuitenkin tehnyt Anjalaan opinnäytetyön, jonka tarkoituksena oli kehittää Nuotta-jaksoa. Söyring-Holmén laati opinnäytetyössään Nuoriso-

keskus Anjalaan Nuotta-valmennukseen liikunnan toimintamallin, jonka avulla tuetaan jakson tavoitteiden toteutumista ja nuorten sosiaalista vahvistamista entistä paremmin. (Söyring-Holmén 2014, 1.)

3.2 Aineiston keruu

Tässä opinnäytetyössä on ammatillinen lähestymistapa sosiaaliseen vahvistumiseen. Tämän takia kyselyä ei tehty nuorille itselleen, vaan heidän parissaan toimiville ohjaajille. Aineistonkeruumenetelmäksi valittiin kysely, koska sen koettiin olevan parhaiten tarkoitukseen sopiva tiedonkeruumenetelmä. Kyselyssä tutkija ei vaikuta vastauksiin millään tavalla, toisin kuin haastattelu- tai keskustelutilanteessa voi käydä (Valli 2001, 30). Vastaajille haluttiin antaa mahdollisuus valita oma rauhallinen hetkensä, jolloin he vastaavat kyselyyn. Kyselyyn valittiin avoimia kysymyksiä laadullisen selvityksen mahdollistamiseksi. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa on tavoitteena tavoittaa tutkittavien näkemys tutkittavasta ilmiöstä (Kiviniemi 2001, 70–85).

Kyselylomaketta laatiessa on tärkeää huomioida kysymysten järjestys ja määrä, sekä lomakkeen pituus. Ulkoasulla on myös merkitystä ja kyselyn tulee olla selkeä. (Valli 2001, 29.) Jokaiselle vastaajalle on löydettävä myös vastausvaihtoehto (Valli 2007b, 198). Kyselyyn toivottiin ytimekkäitä ja konkreettisia vastauksia, joten tarvetta laajalle haastattelumuotoiselle tiedonkeruulle ei ollut. Kysely sisälsi kuitenkin useita avoimia kysymyksiä, joihin vastaajat pääsivät kertomaan omin sanoin kokemuksistaan. Kysymykset laadittiin yhteistyössä tilaajan kanssa. Tiedonkeruumenetelmänä käytettiin Webropol-kyselyä sekä paperista kysymyslomaketta. Kysymyslomakkeen haasteena on, että vastaaja on voinut ymmärtää kysymykset eri tavalla, kuin mitä ne on tarkoitettu (Valli 2007a, 102). Väärin täytetyt vastaukset väärentävät tuloksia. Voi myös olla, että tutkija ei ymmärrä vastausta. Kyselylomakkeen huono puoli on, että vastaajalle ei voi esittää myöhemmin tarkentavia kysymyksiä (Valli 2007c, 198–202).

Tietoa kerättiin nuorisokeskus Anjalassa vuoden 2014 aikana käyneiltä Nuotta-valmennuksessa mukana olleilta ohjaajilta. Kysely suoritettiin syksyn 2014 aikana. Syksyllä valmennuksessa mukana olleilta ohjaajilta aineistoa kerättiin valmennusjakson loppupuolella ja vastaamiseen annettiin aikaa. Vastausten keräämisessä käytet-

tiin paperista kysymyslomaketta. Valmennuksessa jo aiemmin vuoden aikana olleille lähetettiin sähköinen Webropol-kyselylomake. Etukäteen oli tiedostettu sähköisen kyselyn haasteellisuus ja siksi pääpaino aineiston keruussa oli syksyllä, jolloin oli mahdollista kertoa vastaajille henkilökohtaisesti opinnäyteydestä ja sen tavoitteista, sekä pyytää heitä vastaamaan kyselyyn. Nuotta-koordinaattoreille kysely suoritettiin syksyllä 2014 koordinaattoreiden kehittämispäivillä. Estyneille lähetettiin Webropol-kysely sähköpostitse.

Mukana olevilta ohjaajilta vastauksia saatiin 16 kappaletta. Vastaukset hajaantuivat tasaisesti eri tahojen kesken. Vastaajissa oli neljä työvalmentajaa, neljä yksilövalmentajaa, kolme etsivää nuorisotyöntekijää, kolme työpajaohjaajaa sekä yksi nuori-so-ohjaaja ja yksi kohdennettu erityisnuorisotyöntekijä. Vastaajista hieman yli puolet, 56 prosenttia, osallistui Nuotta-valmennukseen ensimmäistä kertaa. Seitsemän vastaajaa oli osallistunut Nuotta-valmennukseen aiemminkin. Heistä viisi oli osallistunut valmennukseen kaksi kertaa, yksi oli osallistunut kolme kertaa ja yksi neljä kertaa. Melkein seitsemänkymmentä prosenttia vastaajista oli osallistunut Nuorisokeskus Anjalan Nuotta-valmennukseen yhden kerran. 25 % vastaajista oli osallistunut kaksi kertaa ja yksi vastaaja neljä kertaa. Muissa keskuksissa Nuotta-valmennuksissa oli yksi vastaaja ollut kerran Metsäkartanolla ja yksi vastaaja kahdesti Piispalassa. Nuotta-koordinaattoreilta vastauksia kertyi 6 kappaletta. Kysely tavoitti lähes 70 % nuorisokeskusten Nuotta-koordinaattoreista. Puolet vastaajista oli toiminut Nuotta-koordinaattorina kolmesta neljään vuotta ja puolet vuoden tai alle.

3.3 Aineiston analyysi

Mukana olleiden ohjaajien ja Nuotta-koordinaattoreiden vastauksia käsiteltiin aluksi erikseen. Kerätty aineisto teemoiteltiin. Siitä poimittiin useimmin esiintyneet sanat ja asiat. Aineiston analysoinnissa oli haastavaa tunnistaa yläkategoriat ja päättää teemoittelusta. Avointen vastausten analysointi ei ole yksiselitteistä ja vastauksissa voi olla tulkinnan varaa, sillä usein asiat ovat vuorovaikutuksessa keskenään.

Mielipiteitä Nuotta-valmennuksien toteutumisesta ja vaikuttavuudesta kerättiin nuorisokeskusten Nuotta-koordinaattoreilta, jotta saatiin tietoa siitä, miten he kokevat hei-

dän valmennuksensa toimivan keskuksissaan. Tarkoitus oli myös tutkia, onko mukana olevilla ohjaajilla ja koordinaattoreilla erilaiset näkemykset siitä, mitä nuoren sosiaalinen vahvistaminen ja vahvistuminen tarkoittavat. Esiin nousseita tuloksia verrattiin lopuksi keskenään. Tuloksia verrattiin keskenään myös vastaajaryhmien sisällä. Nuotassa kerran käyneiden mukana olleiden ohjaajien vastauksia verrattiin kahdesti tai useammin käyneiden vastauksiin. Kolme vuotta ja alle vuoden koordinaattoreina toimineiden vastauksia verrattiin keskenään.

3.4 Tulokset ja tulosten tarkastelu

Nuorten ohjaamisen tarkoitus on yleensä ohjata heitä kohti hyvää. Aikuisilla on huoli nuoremasta sukupolvesta ja heidät halutaan pitää kaidalla tiellä, sekä tukea heidän kasvuaan. (Soanjärvi 2009, 1.) Nuotta-jaksolla mukana olleet ohjaajat sekä Nuotta-koordinaattorit pyrkivät työllään tukemaan nuorten elämänhallintaa. Mukana olleiden ohjaajien ja Nuotta-koordinaattoreiden vastauksissa sosiaalisesta vahvistamisesta ja vahvistumisesta löytyy paljon yhteneväisyyksiä, mutta myös joitain erilaisia näkökulmia nousee esiin.

3.4.1 Mistä sosiaalisen vahvistumisen voi havaita

Tässä opinnäytetyössä selvitettiin, mistä Nuotta-valmennuksella mukana olevat ohjaajat ja Nuotta-koordinaattorit havaitsevat, että nuori on sosiaalisesti vahvistunut. Usein muutos näkyy vastaajien mielestä nuoresta kokonaisvaltaisesti monesta asiasta. Mukana olleista ohjaajista suurin osa huomasi sen ulkoisena muutoksena nuoren fyysisessä olemuksessa. 56 prosenttia vastaajista koki, että sosiaalinen vahvistuminen näkyy nuoresta ulospäin olemuksessa, esimerkiksi hyvänä ryhtinä ja hymynä.

Nuori on energisempi, paremmalla tuulella ja puheliaampi. (Nuoriso-ohjaaja)

Hän on olemukseltaan vapautunut, rento ja viihtyy erilaisissa tilanteissa. Hän osaa sanoittaa kokemuksiaan ja olotilaansa/tunteitaan ja tuoda julki mielipiteitään. (Yksilövalmentaja)

Nuoren käytöksen muutoksesta sosiaalinen vahvistuminen havaittiin myös. Puolet vastaajista koki, että se näkyy sosiaalisten taitojen parantumisessa. Nuori esimerkiksi tulee rohkeammin juttelemaan.

Yksinään ollut nuori saattaa hakeutua toisten seuraan. Hän tulee esimerkiksi kahvipöytään, kun aiemmin ei ole halunnut tulla. Tämä voi olla iso askelma jo jollekin. Toinen taas juttelee muiden nuorten kanssa. (Yksilövalmentaja)

Kuuden vastaajan mielestä sosiaalisen vahvistumisen huomaa nuoren elämänhallinnan kehittymisenä. Kiinnostus omaa elämää kohtaan kasvaa ja aletaan suunnitella tulevaisuutta. Tunne siitä, että pystyy itse vaikuttamaan omaan elämäänsä on myös tärkeä.

Joistakin nuorista myös huomaa että itsetunnon vahvistuminen pukkaa heitä ns. seuraavalle tasolle, esim. hakemaan haaveilemaansa koulutukseen tai työnhakuun, koska usko itseän ja omiin kykyihin on vahvistunut. (Työvalmentaja)

Nuotta-koordinaattoreiden mielestä sosiaalinen vahvistuminen näkyi nuorella monin eri tavoin. Vastaukset hajaantuivat ja koostuivat eri näkemyksistä. Koordinaattorit havaitsivat sen nuoren käytöksen muutoksena, itsensä arvostamisena, itseluottamuksen saamisessa ja motivaation kasvuna. Nuori saattoi myös kertoa saaneensa valmennuksessa hyviä kokemuksia. Eräs koordinaattori listasi asioita kokonaisvaltaisesti tällä tavoin:

1. Ulkoinen habitus kohentuu
 2. Oman vastuun ja roolin merkitys korostuu
 3. Sosiaaliset taidot kohenevat
 4. Ymmärtää omien valintojen merkityksen
 5. Arkirytmistö paranee
 6. Katsontakanta laajenee
- (Nuotta-koordinaattori)

Mukana olevien ohjaajien ja Nuotta-koordinaattoreiden vastauksista nousee hyvin ilmi se, että sosiaalisen vahvistumisen voi huomata monesta eri asiasta nuoren käytöksen ja asenteen muutoksessa. Itseluottamus ja -varmuus vaikuttaisivat olevan keskeisiä piirteitä. Usein asiat myös kulkevat käsi kädessä, pelkästään yksi osa-alue

ei vahvistu, vaan nuoren itseluottamus kasvaa ja sitä myötä kiinnostus omaa elämää kohtaan kasvaa myös. Itsetunnon kasvun myötä nuori uskaltaa ottaa riskejä elämässään. Sosiaaliset taidot paranevat myös itseluottamuksen ja uusien kokemusten myötä.

Nuoren sosiaaliset taidot paranevat, uskallus ottaa riskejä kasvaa, uskallus omaan elämään kohti lisääntyy. Nuori pystyy ajattelemaan myös tulevaisuuttaan. Ymmärtää omien tekojensa vaikutukset yms. (Etsivä nuorisotyöntekijä)

Sosiaalinen vahvistuminen koostuu Työpajayhdistyksen mukaan kolmesta päätekiästä, joita ovat vuorovaikutustaidot ja sosiaalinen toimintakyky, itsetunto ja itsensä arvostaminen sekä elämänhallinta ja osallisuus. Arjenhallinnan kohentuminen on selkeä merkki vahvistumisesta. Sosiaalinen vahvistuminen tarkoittaa nuoren omaa kokemusta voimaantumisen ja elämän mielekkäänä kokemisesta. Tärkeää on, että nuori kokee, että hän voi itse vaikuttaa omaan elämäänsä. Sosiaalisen vahvistumisen voi havaita ulkoa päin esimerkiksi arjenhallinnan kohentumisena ja toimintakyvyn lisääntymisenä. Kokemus omasta itsestä yhteisön jäsenenä on myös tärkeää. (Valtakunnallinen työpajayhdistys 2014, 3.) Mukana olevien ohjaajien ja Nuotta-koordinaattoreiden vastauksista nousee ilmi samoja asioita. Nuoresta havaitsee, että hän kokee pystyvänsä vaikuttamaan omaan elämäänsä ja alkaa toimia sen mukaisesti.

3.4.2 Mitä on sosiaalinen vahvistaminen

Opinnäytetyössä selvitettiin myös, mitä sosiaalinen vahvistaminen vastaajien mielestä on. Jos itsetunnon, itseluottamuksen ja voimavarojen löytämisen niputtaa samaan kategoriaan, mukana olleiden ohjaajien vastauksista se nousee sosiaalisen vahvistamisen tärkeimmäksi elementiksi. 75 prosenttia vastaajista koki nuoren itsetunnon vahvistamisen olevan oleellinen osa nuoren sosiaalista vahvistamista. Toisena tärkeimpänä elementtinä nousi esiin sosiaaliset taidot. Yli puolet vastaajista koki sosiaalisen vahvistamisen olevan sosiaalisten taitojen vahvistamista. Kolmantena erottui vielä selkeästi arjen- ja elämänhallinnan tukemisen merkitys, joka näkyi seitsemässä

vastauksessa. Vain n. 19 prosenttia vastaajista koki nuoren kasvun tukemisen olevan sosiaalista vahvistamista.

”Nuoren yhteisötaitojen, itseluottamuksen ja omakuvan vahvistamista toiminnallisilla menetelmillä. Mahdollisuuden järjestämistä ja antamista vahvistumisen kokemiseen” (Työvalmentaja)

Nuotta-koordinaattoreista lähes 70 prosenttia koki, että sosiaalinen vahvistaminen on arjen- ja elämönhallinnan tukemista. Puolet vastaajista piti tärkeänä nuoren itsetunnon, ja -luottamuksen vahvistamista, sekä voimavarojen löytämistä. 30% vastaajista koki kasvun tukemisen olevan sosiaalista vahvistamista.

Nuoren omien voimavarojen vahvistamista ja itsetunnon kohottamista. (Nuotta-koordinaattori)

Vastaukset eroavat hieman toisistaan. Koordinaattoreiden vastauksista selvästi kärkeen nousee nuoren elämönhallinnan tukeminen, kun mukana olleiden ohjaajien vastauksissa korostuu nuoren itsetunnon vahvistaminen. Itsetunto on kuitenkin koordinaattoreiden vastauksissa heti toisena ja myös mukana olleiden ohjaajien vastauksista elämönhallinnan tukeminen nousee selkeästi esiin. Selkeänä eroavaisuutena on sosiaaliset taidot, sillä koordinaattoreista vain yksi mainitsi sen vastauksessaan, kun mukana olleiden ohjaajien mielestä se nousi toiseksi tärkeimmäksi asiaksi. Vastaukset kuitenkin nivoutuvat hieman yhteen, sillä elämönhallintaan kuuluu osittain varmasti myös sosiaalisten taitojen hallinta. Hyvä itsetunto on monesti myös elämönhallinnan edellytys. Rajojen veto eri asioiden välille sillä tavoin kuin vastaaja on ne ajatellut on haasteellista. Tämä tekee aineiston analysoinnista tietyllä tavalla tulkinnan varaista.

Nuorisio-alan eri toimijoille tehdyssä kyselyssä sosiaalisesta vahvistamisesta tärkeimmäksi nousee vuorovaikutustaidot. Toisena on itsetunto, kolmantena sosiaalinen toimintakyky ja neljäntenä elämönhallinta. (Kuure 2014, 9.) Eroa mukana olleiden ohjaajien sekä Nuotta-koordinaattoreiden vastauksiin on painotuksellisesti, mutta selkeästi samat teemat nousevat esiin. Kun verrataan Nuotta-koordinaattoreiden vastauksia keskenään toisiinsa, havaitaan, että 3 vuotta koordinaattoreina olleiden vas-

taukset sosiaalisesta vahvistamisesta ovat laajoja ja monitahoisia, kun taas vuoden tai alle koordinaattoreina olleiden vastaukset ovat suppeampia. Verrattaessa kerran ja kaksi tai usemman kerran käyneiden mukana olleiden ohjaajien vastauksia painoituksissa ei juurikaan ole eroja.

3.4.3 Miten sosiaalinen vahvistaminen toteutuu Nuotta-valmennuksessa

Vastaajilta kysyttiin myös, toteutuuko sosiaalinen vahvistaminen Nuotta-valmennuksessa. Nuotta-koordinaattoreilta tätä kysyttiin yleisellä tasolla, mutta oletettavasti he ovat vastanneet oman keskuksensa valmennuksensa näkökulmasta. Mukana olleilta ohjaajilta kysyttiin sosiaalisen vahvistumisen toteutumisesta Nuorisokeskus Anjalan Nuotta-valmennuksessa.

Kaikki Nuotta-koordinaattorit vastasivat sosiaalisen vahvistamisen toteutuvan Nuotta-valmennuksessa. Kaikkien mukana olleiden ohjaajien mielestä sosiaalinen vahvistaminen toteutuu Nuorisokeskus Anjalan Nuotta-valmennuksessa. Kaksi vastaajaa oli vastannut myös, että osittain se ei toteutunut. Näissä vastauksissa keskustelulle toivottiin enemmän aikaa. Toivottiin myös aktiviteetteihin enemmän sitä, että nuori joutuisi ulos mukavuusalueeltaan ja saisi tällöin kokemuksia itsensä ylittämisestä.

Kyselyssä tiedusteltiin myös, että mitkä tekijät Nuotta-valmennuksessa mahdollistavat nuoren sosiaalisen vahvistamisen. Mukana olleilta ohjaajilta kysyttiin asiasta Nuorisokeskus Anjalan suhteen ja koordinaattoreilta yleisellä tasolla. Koordinaattoreilla on kuitenkin vahvimpana käsitys oman keskuksensa valmennuksesta, joten oletettavasti he ovat vastanneet vahvasti tästä näkökulmasta käsin.

Nuorisokeskus Anjalan Nuotta-valmennuksen vahvuuksiksi nuoren sosiaalisessa vahvistamisessa nousi esiin selkeästi kolme eri teemaa. Anjalan Nuotassa erilaisissa ryhmissä työskentely valmennuksen aikana on oleellinen osa jaksoa. Lähes 70 prosenttia vastaajista koki ryhmätyöskentelyn ja sen mukanaan tuoman sosiaalisten taitojen harjoittamisen olevan tärkeä osa sosiaalisen vahvistamisen toteutumista Nuotassa.

Puolet vastaajista näkivät valmennuksen monipuolisen ohjelman tarjoavan nuorille uusia kokemuksia, joka haastoi heitä ylittämään itsensä ja saamaan näin esiin omia vahvuuksiaan. Nuotan tarjoamat uudet kokemukset avainasemassa nuoren itseluottamuksen ja -tuntemuksen vahvistamisessa. Jakson ohjelmat myös tukivat nuorten elämänhallintaa, kun nuoret saivat osallistua jakson suunnitteluun, sekä saivat jaksolla vastuutehtäviä hoitaakseen. Tämä nousi esiin melkein 40 % vastauksista. Vastauksista nousi esiin, että on tärkeää, että nuoret saavat jaksolla onnistumisen kokemuksia ja heidän vahvuuksiaan tuodaan heille ilmi positiivisen palautteen muodossa. Verrattaessa keskenään Nuotassa kerran mukana olleiden ohjaajien vastauksia niihin, jotka ovat käyneet valmennuksessa kahdesti tai useammin, ei vastauksista nou-
se esiin merkittäviä eroja.

Kyselyssä toivottiin kerrottavan käytännön esimerkkejä sosiaalisesta vahvistamisesta valmennusjaksolta. Anjalan ohjaajien rooli ja ohjausote koettiin erittäin tärkeänä sosiaalisen vahvistamisen mahdollistajana.

Ohjaajien työote tukee sosiaalista vahvistamista, silloin tekemiselle ei ole niin merkitystä. Pienet hetket esim. kodassa tai jonkin rastin jälkeinen odottelu-tuokio olivat parhaimmista. Nuoret jutustelivat ja sivusivat kokemuksiaan tehtävästä tai arjesta ja elämästä ylipäättään. Ohjaajat osasivat hienovaraisesti käyttää myös nämä tilanteet hyödyksi. (Yksilövalmentaja)

Ohjelmissa nähtiin toimivana osana se, että kaikki ryhmäläiset pääsivät aina jollain tavalla osallistumaan ohjelmaan. Jokainen sai ohjelmissa jonkin roolin ja vaikkei osallistunut ”päätoimintaan” ei tarvinnut myöskään jäädä tarpeettomaksi sivustaseuraajaksi.

Esim. Anjalan Tarzan. Toiminnassa on mahdollista osallistua jokaisen tavallaan. Ja silti jokainen voi tuntea itsensä tärkeäksi. Anjalan omien ohjaajien panos tärkeässä osassa. (Yksilövalmentaja)

Oman toiminnan tärkeäksi kokeminen on nuoren itseluottamuksen kasvulle tärkeää. Nuorelle voi olla opettava kokemus päästä antamaan oma panoksensa yhteisölle. (Valtakunnallinen työpajayhdistys 2014, 4.)

Esim. gps-suunnistuksessa ryhmän ”johtajaksi” voi nousta nuori, joka normaalisti on vetäytyvä työpajan ryhmätehtävissä, mutta kokee kartan luvun helpoksi.

Tätä edesauttaa se, että kaikki nuoret ovat oudossa ympäristössä uusien asioiden edessä tasavertaisempia. (Työvalmentaja)

Osallistuminen ja erilaiset ryhmätoiminnot ovat jaksolla keskeisessä roolissa. Nuotta voi tuoda nuorelle korjaavia kokemuksia esimerkiksi haastavana koettuun ryhmään kuulumiseen (Lipponen 2014a, 11).

Nuori kuka ei uskalla osallistua uusiin ryhmätilanteisiin/rikkoa omia rutiineja, sai todella positiivisen kokemuksen ryhmään kuulumisesta ja hyväksytyksi tulemisesta. Erilainen nuori, ketä on vaikeampi hyväksyä, toimi hyvin paritehtävissä ja parin ennakkoluulot pienenevät. Omien vaikeiden asioiden kertominen, kuulluksi tuleminen ja näkökulmien saaminen. Kannustus eteenpäin. (Työvalmentaja)

Uusi ympäristö ja uudet kokemukset tuova nuoret itsensä äärelle. He pääsevät näin oppimaan itsestään uusia asioita.

Nuoret saivat kokeilla täysin uusia asioita ja kokivat että he löysivät uusia vahvuuksia itsestään. (Etsivä nuorisotyöntekijä)

Joillekin nuorille jo valmennusjaksolle lähteminen voi olla suuri askel. Kokemus siitä, että pärjää myös oman kotinsa ulkopuolella voi olla nuorelle erittäin tärkeää. Tämä voi parantaa nuoren itsetuntoa. (Lipponen 2014a, 11.)

Haastavassa elämäntilanteessa olevalle nuorelle on haaste sitoutua leirille/valmennukseen lähtöön. Voimauttavaa nuorelle on että hän kohtaa vertaisiaan ja pärjää sosiaalisessa tilanteessa. (Kohdennettu erityisnuorisotyöntekijä)

Tärkeäksi Nuotta-valmennuksessa koettiin myös se, että se on yhteydessä arkeen. Jaksolla keskitytään taitoihin, joita tarvitaan normaalissa arjessa. Valmennuksen kautta nuori voi saada taitoja, joiden avulla hän pärjää arjessaan paremmin.

Tehtävät, joista ei voi kukaan selvitä yksin, jokainen joutuu (ja saa) antamaan oman panoksensa yhteiseksi hyväksi - sellaistaahan oikeakin elämä on: kukaan ei pärjää yksin. (Etsivä nuorisotyöntekijä)

Eri nuorisokeskuksissa Nuotta-valmennusta järjestetään erityyppisinä jaksoina. Valmennusjaksojen ollessa erilaisia eri nuorisokeskuksissa, ja jaksolle osallistuvien

nuorten parissa tehtävän työn ollen eri keskuksissa erilaista, Nuotta-koordinaattoreiden vastauksien oletettiin hieman eroavan toisistaan. Marttisissa on käytössä kolmen viikon jakso, Piispalassa 3-5 päivän pituisia intensiivijaksoja, joihin kuuluu arjenhallinnan teematuokioita. Oivangissa korostuu prosessinomaisuus ryhmän ollessa mahdollista tulla useamman kerran valmennukseen. Seikkailu- ja elämystoiminta ovat vahvasti osana valmennusta. Villa Elbassa Nuotasta käytetään nimitystä Myötätuuli-valmennus. Siellä erikoisuutena ovat pitkäkestoiset päivävalmennukset ryhmille tai yksittäisille nuorille.

Nuotta-koordinaattorit pitivät Nuotta-valmennuksen konseptia toimivana kokonaisuutena sosiaalisen vahvistamisen mahdollistamisessa. Nuotta-koordinaattorit kokivat Nuotan monipuolisen ohjelmatarjonnan mahdollistavan nuorille uusia itsetuntoa kohoittavia ja elämänhallintaa tukevia kokemuksia. Tämä nousee jollain tavalla esiin jokaisesta vastauksesta.

Tarkasteltaessa koordinaattoreiden vastauksia siitä, mikä Nuotta-valmennuksessa mahdollistaa nuoren sosiaalisen vahvistamisen, nousee esiin myös uusia asioita mukana olleiden ohjaajien vastauksiin verrattaessa. Yli puolet Nuotta-koordinaattoreista vastasi, että nuorten omien tavoitteiden huomioiminen ja nuorten toiveiden kuuleminen on oleellinen asia nuoren sosiaalisessa vahvistamisessa. Tämä näkökulma ei nouse mukana olleiden ohjaajien vastauksista esiin kovin vahvasti. Tämän näkökulman mukaisesti Nuorisokeskus Anjala on myös ottanut käyttöönsä ennakkotehtävän, mikä mahdollistaa nuorten valitsevan jaksolle haluamiaan ohjelmia. Nuoret otetaan huomioon myös jakson aikana, kun heidän kanssaan sovitaan yhdessä esimerkiksi aikatauluista. Koordinaattoreiden vastauksista nousi lisäksi esiin myös yhteistyö lähettävän tahon, eli mukana olevien ohjaajien kanssa. Tämä näkökulma ei noussut ollenkaan esiin mukana olleiden ohjaajien vastauksista. Verrattaessa koordinaattoreiden vastauksista keskenään suhteessa koordinaattorina toimimisen ajanjakson pituuteen useamman vuoden koordinaattoreina olleilta nousee esiin valmennuksen ja sen ohjelmien monipuolisuus, sekä yhteistyö lähettävän tahon kanssa.

Nuotta-valmennuksessa pienryhmätoimintana tiiviissä yhteistyössä lähettävän tahon kanssa. Uudessa ympäristössä toimiminen ja positiivisten kokemusten saaminen vahvistaa nuoren itsetuntoa/itseluottamusta hänen omasta elämästään. (Nuotta-koordinaattori)

Ohjaajien työotteella koettiin olevan merkitystä. Vastauksista nousi ilmi, että nuoren omia vahvuuksia huomiointi ja esiin nostaminen nähtiin tärkeänä. Kun nuori saa positiivista ja kannustavaa palautetta toiminnastaan, hänen itsetuntonsa kasvaa.

Nuoren positiivisia ”tekoja” ja käyttäytymistä ”kehutaan” tai nostetaan esiin. Nuoren omia vahvuuksia pyritään huomioimaan. Nuoret saavat uusia kokemuksia ja huomaavat pärjäävänsä erilaisissa tilanteissa. Nuotan ohjaajat ja ”omat” ohjaajat ovat tässä isossa roolissa. (Nuotta-koordinaattori)

On myös tärkeää, että nuori kohdataan avoimesti ja kunnioittavasti. Nuoren kasvua on hyvä tukea, on oltava rajat, mutta myös osattava rohkaista nuorta. Kasvattajan ja kasvatettavan roolit on hyvä pitää mielessä, mutta suhtautuminen on hyvä pitää tasarvoisena. (Purjo 2012, 86–93.)

Käytännön esimerkit sosiaalisesta vahvistamisesta valmennusjaksolta kertovat, miten erilaiset tilanteet ovat vahvistaneet nuoria jaksolla. Esimerkit tuovat esille konkreettisia asioita ja tilanteita sosiaalisesta vahvistamisesta valmennusjaksolta. Positiivisen palautteen antaminen nuorille koettiin erittäin tärkeäksi. Nuorelle on voimaannuttavaa kuulla välillä hyviäkin kommentteja omasta toiminnasta. Usein heikommassa asemassa olevat nuoret saavat kuulla toiminnastaan vain negatiivista palautetta. Joskus nuoren leimaaminen jollain tavoin poikkeavaksi tai vaikeaksi tapaukseksi voi muokata nuoren identiteettiä antamalla nuorelle esimerkiksi tekosyy alisuorittamiseen, tai epäonnistumisia kohdatessa antaa syyn uskoa, että hänestä ei ole parempaankaan (Puolimatka 2007, 150–152). Onkin tärkeää keskittyä tuomaan esiin nuoren onnistumisia ja hyviä hetkiä.

Yksilökeskustelut esim. nuori, joka on tottunut saamaan palautetta negatiivisista asioista vaikka koulussa, saakin positiivista palautetta vaihteeksi positiivisista puolistaan. Tässä tärkeää, että palaute on ns. ”oikeaa” oikeista tilanteista, ei keksittyä. (Nuotta-koordinaattori)

Nuotta-jaksolla nuoret kohtaavat monia uusia tilanteita. Uudet tilanteet ja niistä saadut onnistumisen kokemukset vahvistavat nuoren itsetuntoa. Esimerkiksi seikkailu-

kasvatukselliset ohjelmat asettavat nuoret samalle viivalle ja silloin voi käydäkin niin, että ryhmän hiljaisin onkin se ”rohkein” ja laskeutuu kalliolta, kun taas normaalisti rehvakkein ryhmäläinen päättääkin olla laskeutumatta.

Köysitoiminnot esim. kalliolaskeutuminen. Arka/ujo nuori uskaltaa tulla alas kalliolta ja saa itselleen onnistumisen kokemuksen, jota voi toivottavasti hyödyntää muutenkin tyyliin uskalsin laskeutua kalliolta, miksi en nyt uskaltaisi vaikka mennä kokeilemaan uutta harrastusta. (Nuotta-koordinaattori)

Nuotta-jakso opettaa nuorille myös taitoja, joita tarvitaan normaalissa arjessa. Valmennusjakson koettiin tukevan nuorten arjenhallintataitoja, sekä opettavan oman toiminnan merkitystä nuorille.

Eräs kymppiluokka saapui valmennukseen tavoitteenaan kehittyä aikatauluissa pysymisessä. Nuotan aikana harjoiteltiin erityisesti sitä, että mikä merkitys ajoissa ololla on elämässä. Esim. ryhmä aloitti toiminnan vasta kun kaikki olivat paikalla. Monesti jouduttiin odottamaan kauankin kunnes pystyttiin aloittamaan valmennus. Nuoret tuskastuivat lopulta odotteluun ja loppuvalmennuksesta kaikki saapuivat ajoissa. Tämä jatkui ryhmän osalta myös luokan arjessa. Käyttäytyminen muuttui. (Nuotta-koordinaattori)

Mukana olleiden ohjaajien vastauksissa korostuu ryhmätyöskentelyn merkitys. Vahvana esille nousee myös jakson erilaiset ohjelmat, jotka mahdollistavat nuoren itsetunnon kasvun. Tässä oleellisena osana nähtiin positiivisen palautteen antaminen. Koordinaattorit näkivät Nuotta-jakson kokonaisuutena toimivan sosiaalisessa vahvistamisessa hyvin. Koordinaattorit painottivat vastauksissaan myös nuorten osallistamista ja heidän omien tavoitteiden ja toiveiden huomioimista jakson suunnittelussa, mikä ei kuitenkaan näkynyt mukana olleiden ohjaajien vastauksissa. Osallistuneiden tahojen kokemuksissa Nuotan vaikutuksista nuoriin on aiemmin noussut esiin samoja asioita. Nuotta-valmennuksen koettiin lisäävän nuoren itsevarmuutta ja itsetuntemusta. Sen nähtiin tarjoavan mahdollisuuksia omien rajojen ylittämiseen ja onnistumisen kokemusten saamiseen. Valmennuksella kohdattiin välillä myös epäonnistumisia ja opittiin hyväksymään niitä. Esiin nousi myös sosiaaliset taidot ja yhteisöllisyys. (Lipponen 2014b, 10.)

4 JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITTÄMISEHDOTUKSIA

Tässä opinnäytetyössä tulee ilmi, että nuoren sosiaalisen vahvistumisen koetaan olevan nähtävissä ulospäin. Se näkyy nuoren käytöksen ja asenteen muutoksena. Nuori on sosiaalisempi, reippaampi ja itsevarmempi. Käytännössä tämä voi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että nuori tulee juttelemaan, tai ottaa vastuuta omasta elämästään esimerkiksi hakemalla opiskelemaan.

Tämä opinnäytetyö tarjoaa myös kokemusperäisen määritelmän sosiaaliselle vahvistamiselle. Nuorten parissa toimivilta eri alojen työntekijöiltä kerätyn materiaalin perusteella sosiaalinen vahvistaminen tarkoittaa nuoren kasvun tukemista elämäntaitojen, itsetunnon ja sosiaalisten taitojen vahvistamisen näkökulmasta. Tämä määritelmä on yhteneväinen esimerkiksi työpajayhdistyksen näkemyksen kanssa (Valtakunnallinen työpajayhdistys 2014, 3).

Sosiaalisen vahvistamisen nähdään toteutuvan Nuotta-valmennuksessa. Arjesta irtautuminen, uusien haasteiden kohtaaminen, itsetunnon vahvistuminen ja toimintaryhmässä ovat tässä avainasemassa. Nuotta-koordinaattorit ja mukana olevat ohjaajat kokivat valmennuksen merkitykselliseksi nuorille. Kaikki vastaajat vastasivat nuoren sosiaalisen vahvistamisen toteutuvan Nuotta-valmennuksessa.

Suomen nuorisokeskusyhdistyksen internetsivuilla Nuotta-valmennuksen kerrotaan vahvistavan nuorten arjenhallintaa, sosiaalisia taitoja ja terveitä elämäntapoja. Tekemäni kyselyn perusteella kaksi ensimmäistä kohtaa toteutuu valmennuksella. Muutamasta tämän opinnäytetyön vastauksesta nousee esiin myös terveelliset elämäntavat; unirythmi, säännöllinen ruokailu ja liikunta. Kyselyssä kysyttiin kuitenkin sosiaalisen vahvistamisen toteutumisesta, joten varsinaisesti tämä opinnäytetyö ei kerro, vahvistaako Nuotta-valmennus nuorten terveitä elämäntapoja. Tämän selvittämistä varten olisi pitänyt olla erillinen kysymys.

Nuorisokeskusyhdistys mainitsee myös, että Nuotta-valmennus tarjoaa mahdollisuuden työntekijän ja nuoren välisen luottamuksellisen suhteen vahvistamiseen, sekä ryhmän toiminnan seuraamiseen uudessa ympäristössä. Jälkimmäisen nähtiin aineis-

ton perusteella toteutuvan Nuotassa ja edellinen nousi esiin muutamassa vastauksessa. Kuitenkin valmennusjakson jälkeisistä palautteista tämä asia nousee vahvasti esiin. Nuotta-valmennuksen sanotaan myös tarjoavan nuorelle mahdollisuuden haastaa itseään kokeilemaan uutta toimintaa. Jakson monipuolisen ohjelmatarjonnan koettiin mahdollistavan tämän. Nuotta-valmentajan tehtäväksi listattiin kannustaminen, palautteen antaminen ja koettujen asioiden läpikäynti. Nämä ovat oleellinen osa Nuotta-jaksoa ja kyselyn vastauksista nousee esiin, että nämä toteutuvat jaksolla. Sivuilla kerrotaan myös, että valmennukset suunnitellaan lähettävien tahojen ja nuorten tarpeiden mukaisesti. Tämä näkemys nousi esiin koordinaattoreiden vastauksista vahvasti. Tämän opinnäytetyön selvityksen perusteella Nuotta on pitkälti sitä, mitä väittääkin olevansa. (Suomen nuorisokeskusyhdistys ry 2011.) Tehty selvitys myös vahvistaa käsitystä Nuotta-valmennuksen tärkeydestä nuorten sosiaalisen vahvistamisen palvelukokonaisuudessa.

Tulokset antavat positiivisen kuvan Nuorisokeskus Anjalan Nuotta-valmennuksen laadusta. Nuorisokeskus Anjalan Nuotta-valmennus koettiin erittäin toimivaksi. Vastauksissa korostui Anjalan ohjaajien kannustava asenne ja nuoret huomioon ottava työote. Monipuolisen ohjelmatarjonnan nähtiin mahdollistavan nuorille uusien puolien löytämisen itsestään ja sen avulla nuoren itseluottamuksen ja itsetunnon vahvistamisen. Jaksolla on paljon toimintaa erilaisissa ryhmissä. Tämän koettiin opettavan nuorille erilaisia sosiaalisia taitoja. Ryhmätuen merkitys koettiin myös tärkeäksi. Nuorten osallistaminen jakson suunnitteluun ja vastuutehtävien antaminen nähtiin myös toimivana osana jaksoa. Tämä opettaa nuorille oman toiminnan merkitystä, sekä osoittaa että heihin luotetaan. Tällä on vaikutusta nuoren itsetuntoon.

Vastaukset lisäksi ilmiantoivat Anjalan Nuotta-valmennuksen painopisteitä joihin on syytä panostaa. On tärkeää, että valmennuksessa säilytetään jatkossakin nuoret aidoisti kohtaava ohjausote, joka keskittyy nuorten hyvien puolien esiintuomiseen. Työskentely jakson aikana erilaisissa ryhmissä on erittäin oleellista. On myös huolehdittava siitä, että ohjelmissa on tarpeeksi väljyyttä, jotta aikaa keskustelulle ja reflektiolle on tarpeeksi. Ohjelmien on lisäksi oltava suunnattu kohderyhmilleen haastavuustasoltaan sopiviksi, jolloin nuorilla on mahdollisuus ylittää omia rajojaan ja saada näin onnistumisen kokemuksia. Kannustavasta ja tasa-arvoisesta ohjausotteesta kirjoittaa Rätty erittäin kuvaavasti.

Ohjaaja voi antaa palautetta jatkuvasti. Kaikki keskustelu ryhmäläisten kanssa on itse asiassa aina jonkinlaista palautetta. Siinä välitetään jatkuvasti kuvaa siitä, kuinka ohjaaja kokee ja suhtautuu osallistujiin. Kysymyksillään ohjaaja voi mahdollistaa myös aktiivista ryhmän ja yksilön reflektointia. (Räty 2011, 80.)

Nuorisokeskus Anjalan Nuotta-valmennukselle tämä opinnäytetyö on tärkeä, sillä esiin nousee paljon valmennuksen toimivia asioita ja tapoja. On hyvä tuoda ilmi hyvät käytännöt, ettei niitä pidetä itsestäänselvyyksinä tai unohdeta. Hyvän tason säilyttämiseksi on tärkeää tuoda ilmi käytännön tasolla ne tavat ja muodot, jotka valmennuksessa toimivat ja mahdollistavat nuoren sosiaalisen vahvistamisen. Tietyille toimintamalleille ja -tavoille löytyy perustelut tästä opinnäytetyöstä. Nämä on hyvä nostaa valmennusjakson ohjaajien, Nuotta-tiimin, tietoon.

Kehittämisehdotuksena tilaajalle tämä opinnäytetyö nostaa esiin reflektoinnin ja nuorten kokemusten käsittelyn merkityksen. Kerätystä materiaalista nousi esiin, että keskustelulle ja reflektoinnille on tärkeää varata jaksolla tarpeeksi aikaa. Välillä tämä voi olla haastavaa. Tässä voisi auttaa reflektointipaketin laatiminen mukana olevien ohjaajien tueksi. Ohjaajat saisivat Anjalasta materiaalia päivän purkamiseen ja reflektointiin, jonka he voisivat suorittaa illalla nuorten kanssa omalla ajallaan. Tämä tukisi mukana olevien ohjaajien työskentelyä nuorten kanssa ja antaisi heidän käyttöönsä apuvälineitä. Illan aikana yhteisen illanvieron yhteydessä suoritettu reflektiohetki ilman kiireitä ja ulkopuolista ohjaajaa voi mennä melko syvälliseksikin pohdiskeluksi. Tähän on hyvä antaa mahdollisuus ja tämän takia materiaalia avuksi ja tueksi mukana oleville ohjaajille.

Nuotta-jaksolla Anjalassa ryhmällä on ilta-aikana, kello 16–22, mahdollisuus saunomiseen, kotaan, liikuntasali- tai peliareenavuoroon, Onni-pyörien lainaamiseen, lautapelejen pelaamiseen, dvd-soittimen lainaamiseen leffaillan pitämistä varten, sekä pizzan valmistamiseen. Yhteisen illanvieron tueksi voisi myös olla hyvä kehittää lisää yhteistoimintaa lisääviä mahdollisuuksia. Huonon sään sattuessa ilta voi mennä tv:n ääressä istuen, varsinkin jos ryhmä ei ole kovin liikunnallinen. Ilta-ajan toimintaa voisi kehittää tarjoamalla mukana oleville ohjaajille materiaalia myös yksinkertaisista seu-

rapeleista ja -leikeistä jotka voisivat tuoda ryhmälle lisää ryhmäyttäviä toimintoja ja yhdessäolon kokemuksia.

Tämän opinnäytetyön tulokset vahvistavat Nuotta-valmennuksen roolia nuorten palvelukokonaisuudessa. Tietoa tästä opinnäytetyöstä on tarkoitus jakaa laajasti. Nuorisokeskus Anjalassa on tarkoitus kertoa työn tuloksista laajasti kaikille työntekijöille. Nuotta-tiimin kanssa on tarkoitus perehtyä tuloksiin tarkemmin etenkin Anjalan Nuotta-jakson näkökulmasta. Opinnäytetyöstä tiedotetaan myös valtakunnalliselle Nuotta-koordinaattorille, sekä kaikkien nuorisokeskusten Nuotta-koordinaattoreille. Heidän kauttaan tiedon toivotaan kulkevan keskusten sisällä laajemminkin. Valtakunnallinen työpajayhdistys on myös kiinnostunut tämän opinnäytetyön tuloksista.

LÄHTEET

- Aaltonen, Kimmo (toim.) 2009. Nuorisolakiopas. Tallinna: AS Pakett
- Ankkapurhan kulttuurisäätiö 2015. Vuosikertomus 2014.
- Huhtajärvi, Piia 2008. Ammatillinen etsivä työ. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) 2008. Nuorisotyötä on tehtävä Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Hakapaino Oy. 446-457.
- Häggman, Erik 2013. Etsivä nuorisotyö 2012. Trenditiedot 2008 - 2012. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Viitattu 9.3.2015. <http://tpy-fi-bin.directo.fi/@Bin/920f45eb881ed7eb2deec3b80bbc0482/1424018516/application/pdf/314975/Etsiv%C3%A4%20nuorisoty%C3%B6%20lop%20%281%29.pdf>
- Hämäläinen, Juha 2007. Nuorisokasvatuksen teoria sosiaalipedagogisessa kehityksessä. Teoksessa Nivala, Elina & Saastamoinen, Mikko (toim.) 2007. Nuorisokasvatuksen teoria – perusteita ja puheenvuoroja. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy. 169-200.
- Kiviniemi, Kari 2001. Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus. 70-85.
- Komonen, Katja 2008. Työpajatoiminta nuorisotyön työmuotona. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) 2008. Nuorisotyötä on tehtävä Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Hakapaino Oy. 429-445.
- Kuure, Tapio 2014. Nuorten sosiaalinen vahvistaminen. Käsitemaalyysiä kyselyaineiston pohjalta. Power Point esitys. Viitattu 9.3.2014. Painamaton lähde.
- Lipponen, Elisa 2014a. Etsivien ja työpajavalmentajien kokemuksia Nuotta-valmennuksesta. Valtakunnallinen työpajayhdistys ry. Viitattu 9.3.2015. <http://tpy-fi-bin.directo.fi/@Bin/c207203804ea1c269bc34994f4e57dcb/1424018505/application/pdf/381321/The969.pdf>
- Lipponen, Elisa 2014b. Nuotta-valmennus: osallistuneiden tahojen kokemuksia. Power Point esitys. Viitattu 9.3.2015. Painamaton lähde.
- Myllymäki, Henni 2012. Nuottaamalla kohti vahvempaa arkea: Nuorten kokemuksia Nuotta-valmennuksesta. Opinnäytetyö. Humanistinen ammattikorkeakoulu. http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/43137/Myllymaki_Henni.pdf?sequence=1
- Myrskylä, Pekka 2012. Hukassa – Keitä ovat syrjäytyneet nuoret? Viitattu 9.3.2015. www.eva.fi/wp-content/uploads/2012/02/Syrjailyminen.pdf
- Nuorisokeskus Anjala. Viitattu 9.3.2015. <http://nuorisokeskusanjala.fi/>
- Nuorisokeskus Anjala 2014. Toimintakertomus 2013.
- Nuorisolaki 2006. Viitattu 9.3.2015. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072>
- Opetus ja kulttuuriministeriö 2012. Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2012-2015. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2012:6. Viitattu 9.3.2015. <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2012/liitteet/OKM06.pdf?lang=fi>

- Palola, Elina 2014. Sosiaalisesta vahvistamisesta nuorten palvelujärjestelmässä. Power Point esitys. Viitattu 9.3.2015. Painamaton lähde.
- Pietikäinen, Reetta 2012. Kipinöitä muutokseen ja eväitä eteenpäin Nuotta-valmennuksen itsearviointi: näkemyksiä toiminnan merkityksistä ja tarvittavista kehittämisen suunnista. Helsinki: Suomen nuorisokeskukset ry.
- Pulkamo, Hannele 2008. Seikkailukasvatus ja elämyspedagogiikka nuorisotyössä: Vallan väline vai osallisuuden ja sosiaalisen vahvistamisen menetelmä? Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) 2008. Nuorisotyötä on tehtävä Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Hakapaino Oy. 496-520.
- Puolimatka, Tapio 2007. Ihmiskäsityksen filosofia ja nuorisokasvatus. Teoksessa Niivala, Elina & Saastamoinen, Mikko (toim.) 2007. Nuorisokasvatuksen teoria – perusteita ja puheenvuoroja. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy. 132-168.
- Purjo, Timo 2012. Nuoriso-ohjaajuudesta nuorisokasvattajuuteen. Teoksessa Komonen, Katja & Suurpää, Leena & Söderlund, Markus (toim.) Kehittyvä nuorisotyö 2012. Helsinki: Hakapaino. 81-105.
- Puuronen, Anne 2014. Etsivän katse. Etsivä nuoristoyö ammattina ja ammattialan kehittäminen – näkökulmia käytännön työstä. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Verkkojulkaisuja 70.
http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/etsivan_katse.pdf
- Sarpola, Laura 2015. Nuorisotakuun toivotaan kiskovan nuoret kiinni työelämään. Saija Malkakorpi jäi kolmeksi vuodeksi kotiin – "Suomessa pitää olla aivan pohjalla ennen kuin saa apua". Helsingin Sanomat 2.3.2015. Viitattu 9.3.2015.
<http://www.hs.fi/kotimaa/a1425183480650?jako=ba67f3582c49deaf4f3d504f504b7ba4&ref=fb-share>
- Soanjärvi, Katariina 2008. Nuorisotyön verkostoituminen – nuorisotyöntekijöiden yhteistyöstä osaamisverkostoksi. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) 2008. Nuorisotyötä on tehtävä Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Hakapaino Oy. 155-167.
- Soanjärvi, Katariina 2009. Nuorisotutkimus 1/2009 Ohjaus ja kasvatus. 27. vuosikerta. Helsinki: Hakapaino Oy
- Suomalaisen Työn Liitto 2015. Yhteiskunnallinen yritys. Viitattu 9.3.2015.
www.avainlippu.fi/yhteiskunnallinen-yritys
- Suomen Nuorisokeskusyhdistys ry 2011. Viitattu 9.3.2015.
<http://www.snk.fi/fi/etusivu/>
- Suomen Nuorisokeskusyhdistys ry 2015.
- Räty, Kimmo 2011. Elämyspedagoginen ohjaaminen Ajatuksia kokemuksellisesta oppimisesta. Tampere: Kopijyvä Oy
- Suutarinen Sakari & Törmäkangas, Kari 2012. Nuorten laittomaan aktivismiin valmiuden yhteys maahanmuuttajakriittisyyteen ja osallisuuskokemuksiin koulussa. Teoksessa Nuorisotutkimusseura, Nuorisotutkimus 1/2012 Osallisuus ja osallistuminen (30. vuosikerta). Helsinki: Hakapaino. 70-89.
- Söyring-Holmén, Jenna 2014. Liikunta sosiaalisen vahvistamisen tukena. Nuotta-valmennusjakson kehittäminen Nuorisokeskus Anjalassa. Opinnäytetyö. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu.

- Työ- ja elinkeinoministeriö 2015. Työllisyyskatsaus Tammikuu 2015. Viitattu 9.3.2015. http://www.tem.fi/files/42276/TKAT_Tammi_2015.pdf
- Valli, Raine 2001. Johdatus tilastolliseen tutkimukseen. Jyväskylä: PS-kustannus. Gummerus kirjapaino oy.
- Valli, Raine 2007a. Kyselylomaketutkimus. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) 2007. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Juva: Ws Bookwell Oy. 102-125.
- Valli, Raine 2007b. Mitä numerot kertovat. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) 2007. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Juva: Ws Bookwell Oy. 184-197.
- Valli, Raine 2007c. Vastaaja asettaa tutkinnalle haasteita. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) 2007. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Juva: Ws Bookwell Oy. 198-212.
- Valtakunnallinen työpajayhdistys 2014. Sosiaalinen vahvistaminen Käsitteenä Mitattavina osa-alueina Palveluina - Esite sosiaalisen vahvistamisen palveluiden toimijoille ja sidosryhmille. Viitattu 9.3.2015. http://tpy-fi-bin.directo.fi/@Bin/06014760fccedd27d101e93b6b6f39ad/1424018499/application/pdf/426258/Esite_Sosiaalinen_vahvistaminen.pdf
- Valtakunnallinen työpajayhdistys 2015. Sosiaalisen vahvistamisen kehittämistoiminta. Viitattu 9.3.2015. http://www.tpy.fi/mita_me_teemme/sosiaalisen-vahvistamisen-kehitt/

LIITTEET

- Liite 1: Kyselylomake Nuotta-valmennuksesta mukana oleville ohjaajille
Liite 2: Kyselylomake Nuotta-valmennuksesta Nuotta-koordinaattoreille

Liite 1: Kysely Nuotta-valmennuksesta mukana oleville ohjaajille

Olet ☐ Mies ☐ Nainen

Ikäsi ☐ 18-27v. ☐ 28-37v. ☐ 38-47v. ☐ 48-57v. ☐ 58+ v.

Olet ☐ Etsivä nuorisotyöntekijä ☐ Työpajaohjaaja ☐ Työvalmentaja
☐ Yksilövalmentaja ☐ Koulukuraattori ☐ Erityisopettaja
☐ Muu, mikä? _____

Edustat ☐ Etsivää työtä ☐ Työpajaa ☐ Koulua
☐ Muuta, mitä? _____

Montako kertaa olet osallistunut Nuotta-valmennukseen?
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6

Montako kertaa olet osallistunut Nuotta-valmennukseen Nuorisokeskus Anjalla?
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6

Missä muissa nuorisokeskuksissa olet ollut Nuotta-valmennuksessa?
☐ Hyvärilä ☐ Marttinen ☐ Metsäkartano ☐ Oivanki
☐ Piispala ☐ Syöte ☐ Vasatokka ☐ Villa Elba

Mitä mielestäsi on sosiaalinen vahvistaminen?

Toteutuuko sosiaalinen vahvistaminen mielestäsi Nuorisokeskus Anjalan Nuotta-valmennuksessa?

☐ Kyllä. Miten ja millä tavoin se toteutuu?

☐ Ei. Miksi se ei toteudu?

☐ En osaa sanoa.

Kerro käytännön esimerkkejä sosiaalisesta vahvistamisesta Nuorisokeskus Anjalan Nuotta-valmennusjaksolta. Voit esimerkiksi kuvailla joitain tilanteita valmennukselta.

Mistä havaitset, että nuori on sosiaalisesti vahvistunut? Kerro käytännön esimerkkejä valmennusjaksolta.

Kiitos vastauksestasi!

Liite 2: Kysely Nuotta-valmennuksesta Nuotta-koordinaattoreille

- Olet ☐ Mies ☐ Nainen
 - Ikäsi ☐ 18-27 v. ☐ 28-37 v. ☐ 38-47 v. ☐ 48-57 v. ☐ 58 v.
 - Kauanko olet toiminut Nuotta-koordinaattorina?
☐ 1 vuoden ☐ 2 vuotta ☐ 3 vuotta ☐ 4 vuotta
 - Mitä mielestäsi on sosiaalinen vahvistaminen?
5. Toteutuuko sosiaalinen vahvistaminen mielestäsi Nuotta-valmennuksessa?
- ☐ Kyllä, miten?
- ☐ Ei, miksei?

6. Kerro käytännön esimerkkejä sosiaalisesta vahvistamisesta valmennusjaksolta. Voit esimerkiksi kuvailla joitain tilanteita valmennukselta.

7. Mistä havaitset, että nuori on sosiaalisesti vahvistunut? Kerro käytännön esimerkkejä.

Kiitos vastauksestasi!